T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

LOKALİZE VİTİLİGODA MİKROFOTOTERAPİ YÖNTEMİNİN PUVA VE DARBANT-UVB'YE GÖRE ETKİNLİĞİNİN VE GÜVENİLİRLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Proje No: TSA-2015-5401

NORMAL ARAŞTIRMA PROJESİ

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü
YARD. DOÇ. DR. SALİH LEVENT ÇİNAR
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
DERİ VE ZÜHREVİ HASTALIKLAR ANABİLİM DALI

Araştırmacı
YARD. DOÇ. DR. DEMET KARTAL
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
DERİ VE ZÜHREVİ HASTALIKLAR ANABİLİM DALI

Araştırmacı
PROF. DR. MURAT BORLU
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
DERİ VE ZÜHREVİ HASTALIKLAR ANABİLİM DALI

NiSAN 2017

KAYSERİ

TEŞEKKÜR

Bu çalışma TSA-2015-5401 proje kodu ile Erciyes Üniversitesi BAP birimi tarafından desteklenmiştir. Çalışma boyunca emeklerini esirgemeyen Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar Anabilim Dalı araştırma görevlilerine ve çalışanlarına teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	2
ABSTRACT	3
1. GİRİŞ, GENEL BİLGİLER, AMAÇ	4
2. MATERYAL, METOT	4
3. BULGULAR	5
4. TARTIŞMA, SONUÇ	5

ÖZET

Lokalize vitiligoda mikrofototerapi yönteminin PUVA ve darbant-UVB'ye göre etkinliğinin ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi

Giriş ve Amaç: Vitiligo, sık görülen, ailesel olabilen, genellikle edinsel bir pigmentasyon sorunudur. Kesin etkili bir tedavi seçeneği olmamakla birlikte çok sayıda topikal ve sistemik tedavi seçeneği mevcuttur. Son yıllarda sıkça kullanılan tedavi seçeneklerinden birisi darbant ultraviyole (DB-UVB) fototerapisidir. Etkili olmakla birlikte lezyonsuz bölgelerin de ışımaya maruz bırakılması nedeniyle kserozis ve buna bağlı pruritus, foto yaşlanma, istenmeyen bronzlaşma ve pigmentasyon bozukluklarına sebep olabilmektedir. Yakın zamanda hedef odaklı DB-UVB (mikrofototerapi) veren cihazlar kullanıma girmiştir. Bu cihazların kullanım amacı lezyonsuz derinin radyasyona maruziyetinin ve vücudun aldığı total kümülatif radyasyon miktarının azaltılmasıdır. Bu çalışmada mikrofototerapinin konvansiyonel DB-UVB veren cihazlara göre (kabin tipi) etkinliğini ve güvenilirliğini kıyaslamayı amaçladık.

Materyal ve Metot: Lokalize ya da segmental vitiligosu olan 80 hasta Şubat 2015- Şubat 2016tarihleri arasında çalışmaya alındı. Bu hastaların 40 tanesi daha önce fototerapi almamıştı ve lezyonlu derilerine haftada 2 seans mikrofototerapi tedavisi başlandı. Diğer 40 hastaya daha önce kabin tipi DB-UVB başlanmıştı ve tedavileri devam etmekteydi. Hastaların lezyonları ayda iki defa olmak üzere fotoğraflandı. 12 ay sonunda oluşan yan etkiler ve lezyonlarındaki repigmentasyon oranları karşılaştırıldı.

Bulgular: Konvansiyonel (kabin tipi) DB-UVB alan hastalar ve mikrofototerapi alan hastalarda repigmentasyon oranları (% 50'den fazla repigmentasyon) benzerdi ve istatistiksel olarak anlamlı fark yoktu (sırasıyla % 55 ve % 52.5) (Tablo.1). Kabin tipi DB-UVB ile tedavi edilen hastalarda yanık, kserozis, pruritus ve istenmeyen koyu renkli pigmentasyon sırası ile 9 (% 22.5), 24 (% 60), 18 (% 45) ve 11 (% 27.5) hastada meydana geldi. Aynı yan etkiler mikrofototerapi alan hastalarda sırası ile 3 (% 7.5), 5 (% 12.5), 5 (% 12.5) ve 6 (% 15) hastada izlendi (Tablo.2). Oluşan yan etkiler açısından her iki grup karşılaştırıldığında mikrofototerapi alan grupta istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha az yan etki meydana geldi ($p<0.01$).

Sonuç: Lokalize ya da segmental vitiligosu olan olgularda hedef odaklı mikrofototerapi benzer etkinlik oranı ve anlamlı olarak daha düşük yan etki profili ile tercih edilebilir.

Anahtar kelimeler: Darbant-UVB, mikrofototerapi, vitiligo

ABSTRACT

The evaluation of the effectiveness and safety of microphototherapy, with respect to PUVA and narrow band UVB, in the treatment of localized vitiligo.

Introduction and Aim: Vitiligo is a common, hereditary or acquired, pigmentation disorder. Although there is no golden standard treatment option, there are numerous topical and systemic therapeutic choices. Narrow band UVB treatment is one of the most commonly used treatment options in recent years. It can be successfully used for vitiligo treatment, but, because of the fact that whole body is irradiated during the narrow band phototherapy, some side effects such as,pruritus, photo aging,undesired tanning, pigmentation disorders can be seen. More recently, devices that radiate focused narrow band UVB (microphototherapy)have emerged. The principal of these newer devices is to radiate to only the affected sites and to lower the total cumulative UV dose. In this study we aimed to evaluate the effectiveness and the safety of focused microphototherapy with respect to conventional narrow band UVB in the treatment of localized vitiligo.

Material and Method: 80 patients with localized or segmental vitiligo were enrolled in the study between February 2015 and February 2016. 40 patients had not received phototherapy before and microphototherapy was applied to these 40 patients twice a week (to only the vitiligo patches). Other 40 patients had had received conventional narrow band UVB (NB-UVB) and these patients went on receiving NB-UVB.The lesions of all patients were photographed twice a month. At the end of 12 months the repigmentation rates and side effects were evaluated.

Results: The success rates, which is considered more than 50 % repigmentation, between the two groups were similar. There was no statistically significant difference (55 % and 52.5 % for NB-UVB and microphototherapy respectively). With the conventional NB-UVB, the common side effects were burns (9 patients, 22.5 %), xerosis (24 patients, 60 %), pruritus (18 patients, 45 %), and hyperpigmentation (11 patients, 27.5 %). These side effects were much lower with microphototherapy [respectively, 3 (7.5 %), 5 (12.5 %), 5 (12.5 %) and 6 (15 %)]. This difference between the two groups was statistically significant.

Conclusion: For the treatment of segmental or localized vitiligo, focused microphototherapy seems to be a good choice with similar effectiveness in contrast to conventional NB-UVB and with fewer

Key words: Narrow band UVB, microphototherapy, vitiligo

GİRİŞ, GENEL BİLGİLER, AMAÇ

Vitiligo tüm dünyada sık olarak görülen bir pigmentasyon sorunudur. Prevelansı yaklaşık %1 olarak hesaplanmıştır. Klinik olarak zamanla yayılan beyaz makküllerle karakterizedir. Her iki cins eşit oranda etkilenir. Sıklıkla 10-30 yaşları arasında ortaya çıkar. %30 hastada birinci derece akrabada da hastalık mevcuttur ve bu olası bir genetik geçişi gösterir. Bu geçiş büyük ihtimalle değişken ekspresyonlu poligeniktir. Hastalık gelişiminde otoimmünite, melanosit-sinir hücresi etkileşimi ya da melanin sentezi sırasında ortaya çıkan oksijen radikallerine bağlı yıkım suçlanmıştır. Klinikte lezyonlar, fiziksel, emosyonel ya da ultraviyole hasar sonrası ortaya çıkan, depigmente makül ve yamalar şeklindedir. Hastalık tedavisinde güneşten korunma, topikal steroidler, topikal kalsinörin inhibitörleri, fototerapi, excimer lazer ve cerrahi olarak minigreftleme gibi seçenekler yer alır. Son yıllarda gündeme gelen bir diğer tedavi seçeneği lezyonu hedef alan mikrofototerapi yöntemidir. Bu tedavide geleneksel fototerapilerden farklı olarak vücudun lezyonsuz bölgelerine radyasyon verilmez sadece lezyon bölgesini hedef alan el aparatı kullanılır. Bu sayede gereksiz radyasyonun akut ve kronik yan etkilerini en aza indirgemek amaçlanır.
Bu çalışmada mikrofototerapinin konvansiyonel DB-UVB veren kabin tipi cihazlara göre etkinliğini ve güvenilirliğini göstermeyi amaçladık.

MATERYAL, METOT

Çalışmaya lokalize ya da segmental vitiligosu olan 80 hasta dahil edildi. Bu hastalar son altı ayda başka bir tedavi kullanmayan hastalar arasından seçildi. Hastaların 40 tanesi daha önce fototerapi almamıştı ve bu hastalara haftada 2 seans mikrofototerapi başlandı. Hastaların minimal eritem dozları hesaplandıktan sonra elde edilen dozun %70'i hesaplanarak mikrofototerapiye başlandı. 2 seansta bir 25 mJ/cm^2 doz artırımı yapıldı. Diğer 40 hasta vitiligo tanısı ile daha önce (6 aydan daha önce) fototerapi alan hastalardı. Bu hastalara da konvansiyonel fototerapi tekrar başlandı. Hastalar ayda 2 defa fotoğraflandı ve olası yan etkiler açısından muayeneleri yapıldı. 12 ay sonunda oluşan yan etkiler ve lezyonlarındaki repigmentasyon oranları karşılaştırıldı.

BULGULAR

Konvansiyonel (kabin tipi) fototerapi alan hastalar ve mikrofototerapi alan hastalarda başarı oranları (% 50'den fazla repigmentasyon) benzerdi ve istatistiksel olarak anlamlı fark yoktu. Konvansiyonel fototerapi alan hastaların % 55'inde lezyonlar % 50'den fazla küçülmüştü (repigmente olmuştu). Bu oran mikrofototerapi yapılan hastalarda % 52.5 olarak bulundu. ' grup arasında etkinlik açısından anlamlı fark saptanmadı (Tablo.1). Kabin tipi DB-UVB (konvansiyonel fototerapi) ile tedavi edilen hastalarda yanık, kserozis, pruritus ve istenmeyen koyu renkli pigmentasyon sırası ile 9 (% 22.5), 24 (% 60), 18 (% 45) ve 11 (% 27.5) hastada gözlemlendi. Aynı yan etkiler mikrofototerapi alan hastalarda sırası ile 3 (% 7.5), 5 (% 12.5), 5 (% 12.5) ve 6 (% 15) hastada izlendi (Tablo.2). İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardı ve yan etkiler mikrofototerapi alan grupta daha azdı ($p<0.01$).

TARTIŞMA, SONUÇ

Fototerapi yöntemi değişik hastalıkların tedavisi amacıyla ultraviyole B ya da ultraviyole A'nın hastalara belirli sürelerle verilmesini içeren bir tedavi yöntemidir. Bu amaçla hastalar kabin şeklinde cihaza çıplak olarak girerler ve artan doz ve sürelerde radyasyona maruz kalırlar. Bu yöntem sırasında gerek lezyon olan gerek olmayan vücut alanları ışımaya maruz kalırlar. Bu da beraberinde kaşıntı, yanıklar, eritem, bül oluşumu, kuruluk ve kaşıntı gibi akut dönem yan etkilerini getirir. Buna ek olarak radyasyonun kümülatif olarak birikmesi ile uzun dönemde başta malignite oluşumu gibi yan etkiler de meydana gelebilmektedir. Bu amaçla lezyonu hedef alan odaklanmış fototerapi cihazları üretilmiştir. Mikrofototerapi adı verilen bu yöntemde 2x2 cm çaplı probe (el aparatı) ile sadece lezyonun olduğu bölge hedeflenir ve diğer lezyonsuz alanların boş yere radyasyona maruz kalması önlenmiş olur. Bundan yola çıkarak bu çalışmayı dizayn etmiştik. Proje süresine ve bütçesine sadık kaldığımız çalışmanın sonunda gerçekten de öngördüğümüz şekilde kuruluk, kaşıntı, yanık oluşumu ve pigmentasyon gibi yan etkileri mikrofototerapi alan grupta daha az bulduk. Daha az kümülatif radyasyona maruz kalmaları hastalar için bir diğer önemli avantajdı bu yöntemle.

Çalışmamızın sonuçlarından yola çıkarak diyebiliriz ki; lokalize ya da segmental vitiligosu olan olgularda hedef odaklı mikrofototerapi benzer etkinlik oranı ve anlamlı olarak daha

düşük yan etki profili ile iyi bir tedavi seçeneğidir. Kanser gelişimini azaltmak gibi kronik dönem avantajlarını gözlemlemek için ise çok daha uzun süreli takiplere ve daha fazla hasta sayılarına ihtiyaç vardır.